

שתיהן אותה אחת: טקסט תערוכה \ חגי אולריך

פחדים מייצרים בנפשנו הרגלים ואופני התנהגות המוטבעים בגוף, בנפש ובתפישה, ועשויים ליצור חוויה של טראומה ושל ניתוק דיסוציאטיבי בין גוף ונפש - בין חומר לדימוי. הניסיון ליצור אמון כלפי הגוף, הוביל את ערבה אסף, אמנית בין-תחומית היוצרת בפיסול, הדפס, ציור, וידאו ומיצג, לסדרת עבודות המטמיעות בחומריות משתנה סצנות של דרכי התמודדות עם פחדים. "שתיהן אותה אחת", תערוכת יחידה לערבה אסף ב"לחם ושושנים - הגלריה", היא מיצב הדפסי שעווה ופחם, פסלים ותבליטים משעווה, הקרנת וידאו-אנימציה, פסל עשוי בד, רישומים, אובייקטים תלויי מקום ועבודת סאונד. לפי אסף, בכל העבודות "יש תקווה שהפעם ההגשמה בחומר תצליח ללכוד את הדימוי לתוכה, ושזו תתגשם בחזרה מן החומר אל המציאות הממשית, שתעניק תחושה של שמירה פנימית. בדומה לאמונה הנטועה ביצירת קמע, המטמיעה כוונה ותפילה בחומר, בתקווה שיכריע את המציאות הארצית."

"ערבה אסף: שתיהן אותה אחת" היא תערוכת היחידה הראשונה לערבה אסף. התערוכה מייצרת הזדמנות לחוות נתח רחב מתהליכי התפתחות יצירתה הייחודית של האמנית בהדפס מונוטיפי שהחלה לפתח לפני מספר שנים - טכניקה, המתבססת על רישומי פחם או פיגמנט שחור, על נייר משי, עלוי היא מורחת במברשת שכבות דקות של שעווה חמה. אסף מתעמתת עם מציאות חומרית שברירית ומציגה עבודות מתכלות, המשתנות במשך התערוכה. בכל רגע חולף, השעווה נמסה ומתקפלת ופסלי השעווה נמסים עם כוח הכובד. בעבודות ההדפס ובכל המדיומים, יוצרת האמנית עבודות עדינות, מקוטעות, רפויות, הממחישות את הניסיונות להכיל ולהחזיק מערכות אנושיות שבריריות, בין אם הן של חלקי גוף אדם, של דימויי גוף פנימיים, או של מערכות סמלים ואסוציאציות, ששטות בין חוץ ופנים, גוף ורוח, מציאות וחלום ובין התנהגות פסיכולוגית והיומיום. הניסיונות מטמיעים בחומר סצנות המעידות על דרכי התמודדות עם פחד. ניסיונות שמצד אחד מועדים לכישלון ומצד שני מצינים אפשרות להתחדשות ובריאה, דווקא מעצם היותם גמישים ומשתנים.

העבודה "אחת ערה, אחת ישנה, שתיהן אותה אחת", הצבת הדפסי מונוטיפי של שעווה ופחם, מורכבת משלוש דמויות; "שתי דמויות, מחוברות אחת לשנייה ברגלן. האחת שכובה מקופלת בעצמה, ישנה. השנייה ישובה, גופה פתוח לעבר הצופה, רוכנת קדימה וסביבה מלופף קצה זנבו של מפלצת, תנינית-נחשית. הדימוי המשולש יוצר מעין אורובורוס (Ouroboros), מעגל סגור של הזנה והשלמה. הוא מכיל בתוכו את האימה הקדומה, מאיימת לחלחל דרך קצה הבוהן של הדמות הישנה, הפגיעה, בזמן שהחלק הערני תופס את הסכנה דרך קצות אצבעות של כפות הידיים." האורובורוס הוא סמל אלכימי של נחש הנושך את עצמו, המסמל מחזוריות של לידה מתוך המוות והתחדשות. בעוד שהסמל הוא מעגל סגור, המפלצת בתערוכה, אולי נחש אולי דרקון, היא קטועה ורפויה, ומעלה על הדעת יצורים אחרים, כמו ראהו (Rahu) וקטו (Ketu), מהאסטרולוגיה ההודית - פלנטות הצל המסתובבות בשמיים, הנקראות בעברית "ראש דרקון" ו"זנב דרקון" - שניים מפוצלים שהם אחד, המתארים פסיכולוגיה ארכיטיפית, ומחזורית של הכלה והתרוקנות, אחיזה ושחרור.

"תשמרי עלי" היא הצבת פסלי שעווה בוורוד ושחור, הדומים לכדים שאינם יכולים להחזיק מים בהיותם עשויים יריעות, ומזכירים גם שאריות גוף. אחד הכדים עומד על רגלי תרנגולת, כמו דבר העומד על דבר רעוע ומט ליפול, אך מעלה גם את המיתוס התלמודי המספר שלשדים רגלי תרנגולת, או למשל את המיתוס הסלאבי אודות המכשפה הזקנה באבא יאגה, (Baba Jaga), המתגוררת בלב יער בבקתה זעירה העומדת על כרעי תרנגול. דמותה של באבא יאגה מפוצלת בין דמותה כחוטפת ילדים, לבין דמותה החכמה המכווינה נשמות תועות אל יעדן. בתוך הכדים מופיע כתב ראי של המילים "תשמרי עלי".

עבודת הווידאו-אנימציה "לא צריך לפחד" עשויה מסריקה של הדפסי מונוטייפ קטועים, הנעים באיטיות. הווידאו הוא עבודת המשך לפרפומנס של אסף, "מבט משולש" אותו היא נוהגת לבצע באוהל בד המתקפל ומתפצל לחתיכות כדי שייכנס לתוך תיק משא קטן. בפרפורמנס באוהל אסף קוראת בקלפי "אדום, שחור, לבן" (2020) - סדרת עבודות הדפס מונוטייפ שפיתחה, המושתתות על הקבלה בין שלושת הצבעים לבין הגוף (עור-שחור, בשר-אדום, עצמות-לבן). הקלפים מייצרים שפה סימבולית, בעזרתה היא עונה על שאלות ובעיות של המשתתפים. הווידאו, המוצב בתוך אוהל "מבט משולש", נולד מהלחמה של שלושה קלפים: "היער האדום", "הברבורה הזקנה" וה"לילה". היער האדום הוא רגע של הצפה, עימות עם הפחד, המסמן כניסה למרחב כאוטי ולא מודע. הברבורה הזקנה היא היברידי של ברבור ואישה זקנה, המאירה את הדרך ומציעה חוכמה עתיקה המבקשת להקל על ההצפה הרגשית. הלילה מציע התמודדות רב חושית, בעזרת הרפיה של ההבנה ושל השכל והתמסרות לאינפורמציה שהגוף צובר, לאינטואיציות ולאינסטינקטים.

העבודה מתארת פיצול פנימי הנועד להרגעה עצמית בהתמודדות מול פחד קמאי וחסר צורה – מעין מערכת ארכיטיפית המאפשרת הרפיה פנימית מלאה לצד דריכות חיזונית מוחלטת. בשביל אסף, באותו אופן בו פחדים ארוכי טווח מוטמעים בנו בגוף ובנפש, כך הם גם מסמנים שבילי מעקף, המחפים על הנתיבים החסומים. מכיוון שמרחבי הפחד מתמזגים בנפש, בגוף ובתפישה כמכלול, פעולת התרתם ואיחויים היא איטית ומאומצת. בווידאו, ובתוך האוהל, הדימוי החזותי, המשולש, מפרק את העימות החזיתי עם הפחד, ומציע פתרון לצד נחמה - אופני התמודדות המתמזגים להווה מתמשך והמרה של לינאריות, לחוויה סטטית ואסתטית.

בניסיונה ליצור אובייקטים המשדרים פנימיות וסובייקטיביות, האמנית בוראת היברידיים צורניים וארכיטיפיים הנשענים על תת המודע הקולקטיבי; על אגדות מוכרות, ועל מיתולוגיה אישית מתפתחת – מוטיבים המסמלים שמירה, הגנה והזנה. בעבודות השעווה, אותן מבשלת האמנית בתוך קדירה, היא פועלת קצת כמו אלכימאית המזקקת את הפרימה מאטריה (*Prima materia*) - חומר גס, כאוטי וחסר צורה השווה לתנאי המציאות הקשים - והופכת אותה ליצירות אמנות, כפועל יוצא, היא פועלת גם לזיקוק ותיקון נפשה שלה, עצמה, וגם של מרחב הגלריה בו מוצגת התערוכה - החלל של לחם ושושנים, המשמש ביומיום גם לעבודה השוטפת של מען – ארגון עובדים (ע"ר), הפועל לתיקון חברתי משמעותי.

היצירות ההיברידיות של אסף מעלות אסוציאציות, קונוטציות, אינטואיציות ואינסטינקטים, השולחות את הצופים והצופות חזרה אל תנאי המציאות של רחוב העלייה שמחוץ לגלריה, עם חוויה מחודשת אודות השבריריות והעדינות של המפגש הישיר עם היומיום, והתנאים הדרושים להפיכתו לנעים יותר.

כתוביות:

ערבה אסף, "אני אשמור עלייך כל היום וכל הלילה", 2022, הדפס מונוטייפ בחום, פחם על שעווה, 25*25 ס"מ
ערבה אסף, "אני שומרת עלייך", 2022, פיסול, הדפס מונוטייפ בחום, חריטה, פחם, שעווה, חוטי ברזל וחוט תפירה, 25*25*30 ס"מ

ערבה אסף, "תשמרי עלי", 2022, שעווה ופיגמנט ורוד, 25*30*40 ס"מ X2

ערבה אסף, "אחת ישנה אחת ערה, שתיהן אותה אחת", חריטה על זכוכית וציקת אפוקסי, 35*35 ס"מ

ערבה אסף, "אחת ישנה אחת ערה, שתיהן אותה אחת", חמר ולטקס, 15*15 ס"מ

ערבה, אסף, "אני שומרת עלייך", 30*30 ס"מ, צדפות

ערבה אסף, "לא צריך לפחד", 2022, וידאו-אנימציה, 15:00 ד'. סאונד: שוהם סכנה מנלה. עריכת וידאו: יובל ניצן

ערבה אסף, "מבט משולש", 2020, טקסטיל, 2.5*25*2 מ
ערבה אסף, "ללא כותרת", 2020, אקונומיקה, שלאק ופחם על נייר, 100*70 ס"מ
ערבה אסף, "ללא כותרת", 2020, אקונומיקה ושלאק על נייר, 100*70 ס"מ
ערבה אסף, "נוודיות", 2020, הדפס מונוטייפ, 12*38 ס"מ. טיוטות, מתוך הקלפים "שחור, אדום, לבן" (2020),
הדפס מונוטייפ
ערבה אסף, "ברבור", "ברבור גבר", "ברבור אישה", "ברבורה זקנה" (משמאל לימין), 2020, 12*38 ס"מ. מתוך
הקלפים "שחור, אדום, לבן" (2020), הדפס מונוטייפ
ערבה אסף, "תשמרי עלי", 2022, ניילון, שעווה, פחם, סיליקון, קרטון ואבקת פנינה, 11*40*100 ס"מ

אודות האמנית

ערבה אסף (30), אמנית בין-תחומית היוצרת בפיסול, הדפס, ציור, וידאו ופרפורמנס, חיה ויוצרת בתל אביב, היא בוגרת התואר הראשון לאמנות בבצלאל (2019) וכיום לומדת בתוכנית התואר השני לאמנות בבצלאל (-2021 2023). שתיהן אותה אחת", היא תערוכת היחידה הראשונה של אסף, לאחר שהציגה במספר תערוכות קבוצתיות. התערוכה היא המשך להשתתפותה של האמנית ב"מיצגים לקירוב חברתי"* , אירוע מיוחד במסגרת "לחם ושושנים 16" (2021) שבמהותו היה מפגש ישיר מול קהל שבו שהתה אסף בחלל סדנאות האמנים בת"א וקיימה את הפרפורמנס "מבט משולש" (31-30 בדצמבר, 2021) לצד שלוש אמניות נוספות: ג'וי ברנד, לריסה מילר ותמי אסולין. אוצר: חגי אולריך, סדנאות האמנים, התבור 32, תל-אביב. האירוע התקיים במסגרת תערוכת "לחם ושושנים 16" (29 בדצמבר, 2021 – 1 בינואר, 2022).

אודות "לחם ושושנים - הגלריה"

ארגון העובדים מען (ע"ר) ועמותת סינדיאנת הגליל מקיימים מזה 17 שנים את "לחם ושושנים" – תערוכה שנתית של מכירת יצירות אמנות שהכנסותיהן מוקדשות לפרויקט "נשים, עבודה וקיימות". מאות אמנים ואמניות, יהודים וערבים, ביניהם אמנים צעירים וכן רבים מהשורה הראשונה של עולם האמנות בישראל, תרמו במשך השנים לתערוכה, ובכך סייעו בשילוב אלפי נשים ערביות חסרות השכלה בעבודה. סביב "לחם ושושנים" נוצרה לאורך השנים קהילה של מאות אמנים ואמניות, וכן אוסף עבודות אמנות גדול שעד היום הוצג פעם בשנה בלבד. ב-2020 הוחלט להקים במשרדי העמותה, שברחוב העליה 45 בתל אביב, חלל גלריה שמרחיב את פרויקט "לחם ושושנים" וממשיך אותו לאורך השנה. החלל נחנך בתערוכה "מייסא דאהר: עין פקוחה" (2020) באוצרות לאה אביר, שגם עזרה בייסוד הגלריה ובפיתוחה.

